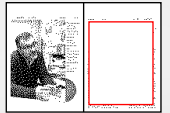

L'economista i professor de la UdL, Pere Enciso, sosté que el sistema només millorarà seguint més intensament el frau fiscal de les grans empreses i aconseguint un increment salarial

El professor d'Economia, Pere Enciso, al seu despatx de la Facultat d'Economia de la Universitat de Lleida.
Foto: Dani Martínez

Pere Enciso

"Barregem amb arguments econòmics, voluntats polítiques"

LAIA DOLCET
LLEIDA
www.7accents.cat

Fa temps que algú va assegurar albirar uns famosos brots verds entorn les perspectives econòmiques. Passat el temps, alguns indicadors econòmics marquen que, efectivament, hi ha un canvi de tendència. És així? Que l'economista Pere Enciso ens il·lumini...

● LAIA DOLCET
La demarcació de Lleida té una taxa d'atur del 14,4%, una xifra inferior a altres localitats com Girona, amb un 22,4%, o Tarragona, amb un 19,9%. A què es deu?

● PERE ENCISO
Anant-nos malament, la nostra taxa d'atur és significativament més baixa que a la resta de Catalunya i Espanya i sempre solem tenir entre vuit i deu punts menys. Ara bé, no és per una millor habilitat, sinó pel tipus d'estructura econòmica. Tenim molt petit i mitjà empresari i, per tant, tot i que vam patir molt al principi amb la caiguda de la construcció, ens hem mantingut. La nostra taxa d'ocupació també es troba a un nivell inferior que la resta ja que no tenim el mateix volum de persones que accedeixen al mercat de treball.

● L. D.
I això a què es deu?

● P. E.
Per diversos motius, però, sobretot, perquè hi ha uns índexs d'envelliment impor-

tants, concentrats a les comarques del nord.

● L. D.
Les últimes dades constaten que hem reduït l'atur un 1,6% en un any. És una bona dada?

● P. E.
Tot el que sigui reduir és una bona dada, però, dins d'aquesta reducció, cal analitzar quins valors tenen a veure amb la marxa d'immigració. Des que va començar la crisi, quanta gent ha retornat al país d'origen o ha emigrat cap a altres indrets? Per exemple, hi ha molts magrebins que s'han traslladat a França i persones provinents de l'Equador que han tornat al seu país d'origen perquè allà ha millorat la situació econòmica. Tot això, sense esmentar els joves amb titulació universitària que marxen fora.

● L. D.
Diversos informes constaten la progressiva desaparició de la classe mitjana. Per què?

● P. E.
Des de fa un parell d'anys, tothom parla d'això, sobretot des que s'ha fet famós l'economista Thomas Pikketi, i ara es comença a donar importància a aquest procés de concentració de riquesa, però no és un fenomen nou.

● L. D.
Com es produeix?

● P. E.
Si analitzem el creixement econòmic espanyol, aquest no es basava en l'ingrés sinó en el deute. Llavors era més fàcil endeutar-se perquè bai-

xaven els tipus d'interès i el preu del diner, fent que el nivell de consum se situés per sobre del salari real gràcies a l'endeutament. No és que la gent fos més rica o ingressés més, sinó que s'endeutava més. I això va fer inflar la bombolla del consum. I és ara quan se'n adonen que aquest model comporta un procés de dualització.

● L. D.
En què consisteix aquest procés?

● P. E.
Un grup de persones és cada cop més ric mentre que la bossa de pobresa és més gran. L'1% de la població és propietària del 27% de la riquesa; un 10% ho és del 55,6% i hi ha un 30% de la gent més pobre que només té un 2% de la riquesa global. La classe mitjana s'ha reduït perquè hem perdut la feina. No hi ha cap altre secret. No és un problema ni de les famílies ni de les persones. El país ha reduït l'ocupació i s'han tancat empreses i ha aparegut un concepte que abans era impensable: el treballador pobre.

● L. D.
Treballar per no arribar a final de mes?

● P. E.
Efectivament. Persones que treballen a temps complet i cobren 500, 600 o 700 euros. A més, la majoria dels nous llocs de treball són a temps parcial i les estadístiques sobre l'atur no són del tot realistes.

● L. D.
Per què?

● P. E.
Segons l'enquesta de població activa, encara que només hagi treballat un dia al mes, l'estadística ja t'encabeix dins del sector de població ocupada. I s'han fet molts contractes per dos o tres dies i inclús per hores. Al voltant del 90% de l'ocupació que s'ha generat nova ha estat temporal i, quan parlem de temporal, no significa només de sis mesos o un any, sinó que sovint parlem d'un dia o mig dia.

● L. D.
En aquest sentit, els plans d'ocupació temporals funcionen?

● P. E.
Quan no tens res més, és una manera d'injectar diners dins del sistema i no regalar-los. En aquest sentit, és positiu. Ara bé, cal que hi hagi una sèrie de sectors econòmics que han de començar a vendre per generar producció i crear llocs de treball. No generes el mateix impacte cobrant una nòmina de 800 euros que cobrant-ne una de 1.100. Tindràs 300 euros més per fer despesa i podràs anar més al cinema, a la perruqueria, potser inclús et plantejaràs canviar algun moble de casa...

● L. D.
Concloent, no soluciona el problema.

● P. E.
No, perquè han d'augmentar els ingressos de la gent. Els salaris s'han devaluat massa i cal recuperar la capacitat de compra. Determinats sectors econòmics han de sacrificar una part de la seva taxa de benefici i distribuir-la entre els seus treballadors. Herry

Ford ja ho tenia molt clar: ell pagava un salari als seus treballadors perquè li poguessin pagar els cotxes que produïa. Si no, a qui els vendria? I això és de principis del segle XX. No estem descobrint la pedra filosofal.

● L. D.
I les empreses que exporten?

● P. E.
Sí que hi ha un segment al qual no li preocupa el seu mercat interior perquè exporta, però són una minoria d'empreses, i més a Lleida, on el que prima és el mercat local.

● L. D.
La Renda Mínima Ciutadana ajudaria a capgirar la situació?

● P. E.
Ajudaria a garantir uns ingressos mínims. Amb la renda mínima els desocupats cobrarien 600 euros i, tot i que no sortirien de la pobresa –no ens equivoquem–, tindrien una mica més de capacitat econòmica. Els meus estudiants sovint es queden esgarriats quan calculen el conjunt total de les seves despeses. I moltes vegades s'amaga la situació gràcies a la xarxa familiar. Les pensions dels avis estan ajudant molt.

● L. D.
No creus que aquest tipus de lleis fomenten la vagància?

● P. E.
La pregunta és: què fas amb la gent desocupada? Augmenten els aturats de llarga durada, no reben la prestació mensual i el mercat laboral no

ofereix llocs de treball. Què fem amb ells si no volem tenir un problema social? Cal buscar mecanismes perquè la gent estigui obligada a buscar feina periòdicament, faci cursos de formació... L'Estat ha de ser molt proactiu.

● L. D.
Per què creus que no s'ha aplicat aquesta llei?

● P. E.
 Perquè tenim un problema d'ingressos fiscals. El nostre país és dels que té el frau fiscal més alt. Parlem d'entre el 20 i el 25% d'economia submergida. Els inspectors d'hisenda parlen d'entre 70.000 i 90.000 milions d'euros anuals que no es recapten. Si l'Estat ingressés més...

● L. D.
En aquest sentit, amb la reforma fiscal s'ha rebaixat el tipus impositiu a les empreses que facturen més de 10 M€. Això és el que necessitem?

● P. E.
 Les reformes fiscals que s'han aplicat han servit perquè la gent que té més ingressos tingui més desgravacions i, comparativament, paguin un percentatge inferior del que puguem pagar tu o jo. Totes les reformes que es van fent són per reduir aquesta recaptació. Ara bé, si l'Estat redueix aquesta recaptació, com aplicarà aquestes polítiques actives? A més, les grans empreses tenen molts mecanismes d'evasió fiscal. Un dels últims casos el vam descobrir a Luxemburg: les grans multinacionals pactaven individualment amb el govern luxemburguès quin era el nivell d'impostos a pagar. Establien un percentatge de l'1 o el 2% i, en alguns casos, fins i tot del 0%. Ara ens estan promentent una baixada d'impostos de cara a l'any vinent...
 Si tenim un deute públic que està sobre el 100% i hem de pagar-ne interessos, no seria més normal no baixar impostos per anar pagant el deute i que no s'hagin de demanar més di-

“
Tenim un problema d'ingressos fiscals
 ”

“
Ha aparegut el concepte del treballador pobre
 ”

ners a crèdit? Una de les característiques del neoliberalisme és pagar menys impostos i, conseqüentment, reduir la despesa social. És un bucle. Però continuen sense buscar el problema.

● L. D.
L'evasió fiscal...

● P. E.
 Els inspectors d'hisenda comenten que destinen el 20% d'inspectors a perseguir les grans bosses de frau fiscal (les que generen el 80% total) i el 80% d'inspectors els destinen a perseguir el 20% del frau que correspon a la petita i mitjana empresa. Això, amb un govern normal, es faria al revés. Quan no hi ha instruccions de no mirar determinades empreses.

● L. D.
La Llei de lluita contra la morositat obliga el sector privat a pagar els proveïdors abans de seixanta dies i les Administracions abans de

treinta. Ha servit d'alguna cosa?

● P. E.
 S'ha aconseguit reduir bastant els terminis. No era lògic que l'Administració provoqués la ruïna a petits empresaris perquè tenia una morositat d'un o dos anys. Allò kafkià és que molts hagin hagut d'avançar el pagament de l'IVA quan encara no havien cobrat les factures. Senyors, apliquem el sentit comú. Haurien de ser més àgils o, si més no, aquell IVA no cobrar-lo. En el cas del sector privat hem d'analitzar si realment s'està complint. Les grans empreses són les grans abusadores, sobretot les grans cadenes de distribució d'aliments. Els petits li porten el producte, el comencen a vendre i ells no ho paguen fins al cap de seixanta dies. Però el sector fa molts anys que ho reivindica i no s'ha fet absolutament res.

● L. D.
El Govern de l'Estat prepara una llei "de segona oportu-

nitat" perquè petits empresaris que fracassin en el seu primer negoci puguin impulsar nous projectes sense morir asfixiats pel deute. Què suposa?

● P. E.
 Aquí caldria copiar lleis d'altres països en què no es deixés endeutat de per vida l'individu. Si l'activitat deixa de realitzar-se, el deute hauria de desaparèixer. Molts dels nous pobres han estat gent que ha cobrat l'atur d'un cop, han muntat una activitat econòmica amb els pares d'avaladors i quan aquesta no ha funcionat han perdut el capital deixant la família endeutada. I això és terrible. Després es queixen que no hi ha emprenedors. Si no tinc patrimoni, no puc fer-me emprenedor. En aquest sentit, haurien de treballar més les empreses de capital de risc que estudien els negocis i amb uns interessos més baixos durant els primers anys per donar un marge de maniobra i poder consolidar el negoci.

●L. D.
Veient la piràmide de població actual, cobrarem la pensió nosaltres?

●P. E.
 El discurs està mal enfocat i està generat amb una idea molt clara: aconseguir que et creïs un pla de pensions. Per això generen aquesta psicosi. Per què diuen que no arribaran les pensions? El problema són els salaris; la gent cotitza a la Seguretat Social en funció dels sous i aquests són menors que els que es cobraven el 2007 o el 2008. És qüestió d'incrementar els salaris de la població activa.

●L. D.
Però el tema demogràfic també hi deu influir...

●P. E.
 Ajuda, clar. Però on està la llei que diu que les pensions no es poden finançar amb el pressupost públic? Algú s'ha inventat la teoria que les pensions s'han de pagar amb els ingressos de la gent que tre-

balla. Per què no pot l'Estat aportar-ne un percentatge? Qui diu que no és viable? Són viables les carreteres? És viable l'AVE econòmicament? Però si els salaris són més baixos, la recaptació a la Seguretat Social és menor i les noves generacions s'incorporen tard al mercat de treball, la seva relació laboral és discontinua i, després, que se'ls exigirà, 35 anys de cotització? Com a societat se'ns està diluint l'escala de valors. Barregem amb arguments econòmics, voluntats polítiques. Aquest discurs sobre les pensions als anys 80 ja es donava i ens volien instaurar el model de Xile. Deien que cap al 2002 seria l'hecatombe. Però l'objectiu és que la població es faci un pla de pensions.

●L. D.
Per què?

●P. E.
 És un diner que administra el sistema financer i sap que no te l'haurà de tornar fins al cap de molt temps, podent fer les

inversions que vulgui. Però què passa si fa fallida el pla de pensions? Et diran que és impossible... Però que no ha petat el sistema financer? No hi ha cap garantia.

●L. D.
T'has posicionat obertament contra el Consorci Sanitari de Lleida...

●P. E.
 El tema del Consorci està mal enfocat. Ens ho estan venent com una qüestió tècnica per fer més eficient la gestió de la sanitat. I, en principi, si un no coneix la trajectòria d'altres consorcis, pot creure que la proposta és interessant. Ara bé, cal veure quina ha estat

la política sanitària de la Generalitat de Catalunya: reduir el sector públic a l'hora de donar prestacions i exterioritzar serveis a empreses privades, alguns econòmicament molt rendibles, com la diàlisi. A més, amb el Consorci el Parlament perd el control democràtic, ja que només cal que respongui davant del Govern i no davant del Parlament. Amb una empresa pública, la Sindicatura de Comptes pot intervenir, no amb el cas d'un consorci, i molts dels grans fraus que s'han produït a Catalunya vénen del sector sanitari, i aquest no pot ser mai un negoci si volem que arribi a tota la societat. Considero que hi ha tres pilars que no es poden tocar: la sanitat, l'educació i les pensions han de ser públiques. I la gent ha de tenir dret a una prestació si no té ocupació. Així mateix, cal que hi hagi un estricte control, perquè sovint s'ha demostrat que les mútues no acaben de cobrir les demandes dels usuaris si tenen alguna malaltia crònica.

●L. D.
Si l'economia s'utilitza com a excusa per aplicar polítiques amb una ideologia, Podemos és un partit que va néixer amb un discurs i, a poc a poc, l'ha anat canviant...

●P. E.
 Quan un comença ha de cridar l'atenció i denunciar el que no està funcionant bé. Ara Podemos veu que té una opció de governar i que no pot fer promeses que després no podrà complir. Alguns els acusen de comunistes, radicals, bolivarians... És una barbaritat, però si algú llegeix els seus programes, les seves reivindicacions, són purament socialdemòcrates. Les seves reivindicacions no parlen de la nacionalització dels béns de producció de les empreses, que és el que demanarien els comunistes més radicals; plantegen un programa d'un país del nord d'Europa a b a n s que entressin els neoliberals. Em fan riure quan parlen d'aquesta radicalitat.

●L. D.
I ara que han estat eleccions a Grècia, el mateix passaria amb Syriza?

●P. E.
 Alguns han traduït el vocable Syriza per 'extrema esquerra' quan, en realitat, significa 'renovació'. El seu programa és socialdemòcrata. Per això els està prenent els votants al Pasok allà i al PSOE aquí, perquè porten un programa socialdemòcrata. El problema és que el Pasok i el PSOE han abandonat els principis socialdemòcrates i se n'han anat cap a la dreta (o cap al centre, com dirien ells). Els rivals polítics han de buscar arguments per desmuntar-los, però, en realitat, el que diuen és que s'ha d'estimular la demanda interna, i això és Keynesià. Si la gent no consumeix, les empreses no poden vendre, si no poden vendre no produiran i, conseqüentment, tampoc no contractaran personal. Així de simple.

●L. D.
Per tant...

●P. E.
 Cal estimular la demanda i s'ha de renegociar el deute, perquè ara no es pot mantenir. I cal que el sistema fiscal faci la seva feina. L'Estat ha de recaptar per poder administrar, i d'on ho traurà del que cobra 600 euros o del que cobra 8.000.000 d'euros anuals? Alguns economistes –que no tenen res de comunistes– estableixen que una diferència de deu punts entre el que cobra més i el que cobra menys en una empresa ja és excessiva. Si us plau, siguem seriosos. Vostè quantes vides ha de viure per gastar la fortuna que té?

●L. D.
Un canvi polític hi ajudaria o és un mal endèmic difícil de solucionar?

●P. E.
 Les societats les formem les persones i és qüestió de canviar l'escala de valors de la societat i de les persones. Es parla d'una gran reforma fiscal, però no cal. De moment, apliquem la llei com toca i destinem recursos a perseguir les grans bosses de frau i deixar d'asfixiar el petit i mitjà empresari.

“
El pla de pensions és un caramel molt atractiu
 ”